

Rihards Gulbis
Latvijas Universitāte, Latvija

IZPLATĪŠANAS TIESĪBU IZBEIGŠANĀS PRINCIPS PROGRAMMATŪRAS GADĪJUMĀ

Abstract

Title of the paper: *The Principle of Exhaustion in the Case of Software*. This article addresses the issue of the applying of the exhaustion principle to distribution of software. The mentioned matter is strongly affected by technical and economic development of distribution forms of computer programs and corresponding legal rules both at the EU and Latvian level have to meet this challenge. The purpose of this paper is to provide within existing law some essential legal solutions relating to this scope of problems.

In the article the author proves that the exhaustion principle is to be applied both to distribution of computer program recorded on a tangible medium and to its online distribution. Latter is to be concluded at the EU level, but not at the Latvian level because of incompatibility of Latvian Copyright law in this particular issue to the EU directive 91/250/EEC (codified version: 2009/24/EC) on the legal protection of computer programs. The application of 29th recital of the InfoSoc directive as well as its Art. 3 (3) to online distribution of software has been denied in this paper.

Beyond that the interaction between the principle of exhaustion and license terms forbidding such distribution have been analysed and grounded conclusions in this contribution have been met. Although such license terms in general can be agreed, they are to be declared as null and void if one party of contract is a consumer. Furthermore, some more restrictions can arise on agreeing of such terms.

Atslēgas vārdi: autortiesības, izplatīšanas tiesību izbeigšanās, datorprogrammas, licences

Ievads

Programmatūras izplatīšanas paņēmieni tehniskā un ekonomiskā evolūcija ir kļuvusi par būtisku izaicinājumu pastāvošajiem tiesību institūtiem, kas vērsti uz līdzsvara nodrošināšanu starp minētajā procesā iesaistīto pušu interesēm. Problemātikas tvērumā ir nonācis gan autora izplatīšanas tiesību ierobežojums, gan datorprogrammu izmantošanas nodrošināšanai speciāli paredzētais autora reproducēšanas tiesību ierobežojums. Šajā rakstā ir sniegts juridiskais novērtējums virknei pamatjautājumu, kas risināmi minētās problemātikas ietvaros.

1. Izplatīšanas tiesību izbeigšanās princips

Izņēmuma tiesības uz darba izplatīšanu, kas primāri kalpo autora vai tā tiesību pārņēmēja mantisko interešu apmierināšanai, tiek ierobežotas civiltiesiskās apgrozības interešu nodrošināšanai, nosakot, ka pēc pirmās darba vai tā reprodukcijas atsavināšanas reizes izplatīšanas tiesības uz atsavināto darbu vai tā kopiju izbeidzas. Ar minēto tiesību instrumentu – izplatīšanas tiesību izbeigšanās principu jeb izbeigšanās principu – tiek mēģināts panākt līdzsvaru starp autortiesību subjekta mantiskajām interesēm uz darba radīšanā ieguldīto investīciju atgūšanu un peļņas gūšanu, no vienas puses, un civiltiesiskās apgrozības interesēm nodrošināt brīvu preču apriti noteiktā teritorijā, no otras puses.

Saskaņā ar Autortiesību likuma (AL) 32.p. Latvijā atsavinātus darbus vai to kopijas var atkārtoti atsavināt bez autortiesību subjekta piekrišanas ES teritorijā. Līdzīgā apjomā izbeigšanās princips ir formulēts arī citās ES dalībvalstīs.

2. Izbeigšanās princips programmatūras gadījumā

2.1. Datorprogrammas eksemplāru izplatīšanas formu dihotomija un tās relevance izbeigšanās principa piemērošanas gadījumā

Izbeigšanās principa attiecināšanā uz datorprogrammu izplatīšanu nozīmīgu lomu ir ieguvusi datorprogrammu eksemplāru nodošanas formu dažādība, kas nosaka eventuāli atšķirīgu tiesisko seku iestāšanos. Datorprogrammu kopiju izplatīšanu, atsavinot materiālos nesējus, kuros tās ir materializētas, pakāpeniski nomaina iespēja iegūt datorprogrammas eksemplāru, to lejupielādējot no datorprogrammas izplatītāja servera. Šajā gadījumā eksemplāra nodošana notiek datu pārraidīšanas formā. No iepriekš minētajiem izplatīšanas veidiem tehniski, ekonomiski un juridiski ir nošķirama datorprogrammas attālināta lietošana, kad tiešsaistes režīmā tiek darbināta uz attālināta servera izvietota datorprogramma. Šajā gadījumā datorprogrammas lietotājs izmanto datorprogrammas lietošanas pakalpojumu (*software as a service* jeb *SaaS*), nevis iegūst savā īpašumā datorprogrammas eksemplāru.

Materiālos nesējos ietvertu datorprogrammu kopiju tālākpārdošanu ES ietvaros bez autortiesību subjekta atļaujas eksplicīti atļauj gan AL, gan Direktīva 91/250/EEK par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (turpmāk – Datorprogrammu direktīva). Liettiesiska vai tam pielīdzināma rakstura otrreizējās un turpmākās atsavināšanas ierobežojumus autortiesību subjekts noteikt nevar (sal. BGH spriedums: OEM-Version).¹ Vienlaikus materializētās formas trūkums balsta programmatūras tiesību doktrīnā sastopamo uzskatu (Wiebe 2011: § 69c Rn. 20), ka izbeigšanās princips neattiecas uz tiem datorprogrammu eksemplāriem, kas pirmreizējās atsavināšanas gadījumā ieguvējam tiek pārraidīti kā datu kopums. Vai šāda atšķirīga pieeja ir pamatota, noskaidrojams izbeigšanās principa normatīvā regulējuma interpretācijas un iespējamās tiesību tālākveidošanas ceļā.

Determinējot atsavināmo objektu, uz kura izplatīšanu attiecināms izbeigšanās princips, Eiropas un Latvijas likumdevēji ir īstenojuši atšķirīgus risinājumus. Tā AL 32.p. nepārprotami ir norādīts uz to, ka izbeigšanās princips tiek attiecināts tikai uz „konkrētajiem materiālos objektos ietvertiem darbiem vai to kopijām”. Ņemot vērā normas vārdisko jēgu, jāsecina, ka interpretācijas rezultātā tā nav atzīstama par piemērojamu datorprogrammu kopiju tiešsaistes izplatīšanai. Tāpat ir noliedzama iespēja piemērot analogiju, jo 2004.g., kad minētā norma tika pēdējoreiz grozīta,

likumdevējam jau bija zināma šāda datorprogrammu eksemplāru izplatīšanas forma. Tātad likuma plānam pretēja nepilnība nav konstatējama. Vērtējams ir jautājums par AL 32.p. atbilstību ES normatīvajam regulējumam. Tā Datorprogrammu direktīvas 4.p. 2.d. izbeigšanās princips tiek attiecināts uz „datorprogrammas kopiju”² (*copy of a program*), kas jau atbilstoši savam vārdiskajam jēgumam aptver jebkādu datorprogrammas reprodukcijas formu, t.sk. nematerializēto (Sosnitza 2009: 522-523; Rigamonti 2009: 22). Vienlaikus, izmantojot sistēmisko interpretācijas metodi, juridiskajā literatūrā (sk., piem., Grudulis: 2006: 123-124) tiek noliegta iespēja minēto normu attiecināt uz tiešsaistē pārraidīto datorprogrammas eksemplāru, jo saskaņā ar Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (turpmāk – Informācijas sabiedrības direktīva) preambulas 29.pkt. „jautājums par tiesību izbeigšanos nerodas pakalpojumu gadījumā un jo īpaši tiešsaistes pakalpojumu gadījumā”. Datorprogrammas atsavināšana un tam sekojoša tās eksemplāra tiešsaistes pārraidīšana likumīgajam ieguvējam tiek atzīta par tiešsaistes pakalpojumu, un šī pakalpojuma izmantošanas ceļā iegūtā datorprogrammas kopija nevarot tikt atsavināta bez autortiesību subjekta atļaujas. Papildus apskatāma direktīvas 3.p. 3.d., kas nosaka, ka tiesību izbeigšanās nenotiek gadījumos, kad darbs vai tā kopija tiek padarīta pieejama sabiedrībai pa vadiem vai citādā veidā. Šāds izbeigšanās principa piemērošanu noliedzošs viedoklis ir atzīstams par nepamatotu. Datorprogrammas eksemplāra atsavināšanas darījuma juridiskais novērtējums nemainās atkarībā no tā, vai datorprogrammas eksemplāra nodošana notiek, to pārraidot tiešsaistē vai nododot materializētu datorprogrammas kopiju. Abos gadījumos ir konstatējams preces pirkums³, nevis pakalpojuma sniegšana (sal. Hoeren 2010: 447-448; Rigamonti 2009: 23). Tāpēc nav pamata secināt, ka Informācijas sabiedrības direktīvas preambulas 29.pkt., kura piemērošanas priekšnosacījums ir tiešsaistes pakalpojuma konstatācija, būtu attiecināms uz datorprogrammas eksemplāra izplatīšanu tiešsaistē. Tas ir attiecināms vien uz programmatūras kā pakalpojuma izmantošanu. Izbeigšanās principa attiecināšanai uz datorprogrammu tiešsaistes izplatīšanu nav pretnostatāma arī iepriekš minētā Informācijas sabiedrības direktīvas 3.p. 3.d. (Hoeren 2010: 448), jo minētajā gadījumā priekšplānā ir darba (tā kopiju) izplatīšanas darbības, nevis darba padarīšana par pieejamu sabiedrībai pa vadiem vai citādā veidā. Turklāt darba eksemplārs šajā gadījumā tiek padarīts pieejams tikai konkrētai personai – tā pircējam, nevis neierobežotam personu lokam (sal. Dreier 2008: 135).

Hipotētiski pieņemot, ka datorprogrammas kopija Datorprogrammu direktīvas izpratnē ir tikai datorprogrammas materializētais eksemplārs, tomēr jāsecina, ka izbeigšanās princips analogijas piemērošanas ceļā arī šādā gadījumā būtu jāattiecina uz tiešsaistē iegūtiem

datorprogrammas eksemplāriem (Wiebe: § 69c Rn. 19). 1991.g., kad ES likumdevējs attiecināja izbeigšanās principu uz datorprogrammu izplatīšanu, tam vēl nebija pazīstama datorprogrammu tiešsaistes izplatīšanas forma kā ekonomiski patstāvīgs izplatīšanas modelis. Līdz ar to konstatējams atklāts likuma robs (sal. Hoeren 2010: 448), kurš, pastāvot salīdzināmam interešu stāvoklim, ir aizpildāms analogijas veidā. Jāatzīst, ka abos gadījumos autortiesību subjektu interešu stāvoklis ir līdzīgs (Hoeren 2010: 448), jo tiešsaistes nodošanas formas izvēle negatīvi neietekmē iespēju gūt atlīdzību par datorprogrammas eksemplāra atsavināšanu, kā arī nemazina pieprasījumu pēc attiecīgās datorprogrammas lielākā mērā kā gadījumā, kad tiek atsavināta tās materializētā kopija. Arguments, ka izbeigšanās principa attiecināšana uz tiešsaistes nodošanas formu pastiprināti sekmē datorprogrammu eksemplāru prettiesisku reproducēšanu un izplatīšanu, neiztur kritiku (sal. Hoeren 2010: 448), jo prettiesiskas reproducēšanas veikšanas iespējamība nav atkarīga no eksemplāra nodošanas formas. Ņemot vērā to, ka pastāv gan atklāts likuma robs, gan salīdzināms interešu stāvoklis, secināms, ka izbeigšanās princips ES tiesību izpratnē ir attiecināms uz datorprogrammas eksemplāra tiešsaistes atsavināšanu, arī izmantojot analogiju (sal. Grützmacher 2006: 304). Tā kā analogijas izmantošana Latvijas tiesību kontekstā likuma roba neesamības dēļ ir noliedzama, tad ir jāsecina, ka AL 32.p. ietvertais regulējums vismaz attiecībā uz datorprogrammu tiešsaistes izplatīšanu neatbilst Datorprogrammu direktīvai.

2.2. Reproducēšanas tiesību nozīme datorprogrammu otrreizējā un turpmākajā izplatīšanā

Programmatūras lietošanas specifika pamatā saistāma ar reproducēšanas tiesībām (sal. Rozenfelds 2008: 33), kuras citu autortiesību darbu lietošanā parasti ir irrelevantas. Turpretim datorprogrammu gadījumā reproducēšanas darbību veikšana var būt nepieciešama datorprogrammu lietošanai (sal. AL 15.p. 2.d. 4.pkt.; Datorprogrammu direktīvas 4.p. 1.d. (a)). Saskaņā ar AL 40.p. 1.d. datorprogrammas lietotājam šādas reproducēšanas veikšanai, nepastāvot reproducēšanas tiesību ierobežojumam, būtu jāsaņem autortiesību subjekta atļauja.

Tomēr šāds ierobežojums ir noteikts AL 29.p. 1.d., kas korespondē Datorprogrammu direktīvas 5.p. 1.d.. Vienlaikus gan direktīvā, gan AL tas ir formulēts neveiksmīgi, jo, gramatiski interpretējot, ir jāsecina, ka autortiesību subjekts var līgumiski liegt datorprogrammas eksemplāra likumīgajam ieguvējam veikt tās lietošanai nepieciešamās reproducēšanas darbības. Tas ir ne vien pretrunā Datorprogrammu direktīvas preambulas 13.pkt. noteiktajam, bet neatbilst attiecīgā normatīvā regulējuma mērķim. Tādēļ minētais reproducēšanas tiesību ierobežojuma ierobežojums ir interpretējams šaurāk par tā vārdisko formulējumu, nepieļaujot datorprogrammas normālas⁴ lietošanas aizliegumu (sal. Hoeren 2010: 667). Līdzīgu viedokli normatīvi nesaistošā

formā ir paudusi Eiropas Komisija (Report...: v.), kā arī tas ir guvis atbalstu Vācijas tiesu praksē (BGH spriedums: Programmfehlerbeseitigung).

Jāatzīmē, ka reproducēšanas tiesību ierobežojuma gadījumā ar „likumīgo ieguvēju” (*lawful acquirer*) saprotams ne tikai licenciāts, bet arī ikviens persona, kas likumīgi ieguvusi datorprogrammas eksemplāru (sal. Datorprogrammu direktīvas preambulas 13.pkt.). AL 29.p. 1.d. turpretim var radīt maldinošu iespaidu, ka uz minēto ierobežojumu var paļauties tikai licenciāti.

Reproducēšanas tiesības spēlē būtisku lomu izbeigšanās principa attiecināšanā uz programmatūras otrreizēju izplatīšanu. Tādēļ noskaidrojama to eventuālā mijiedarbība ar izbeigšanās principu. Sākotnēja normatīvā regulējuma un tiesību doktrīnas analīze ļauj secināt, ka izbeigšanās princips ir predestinēts tikai izplatīšanas tiesību ierobežošanai (sal. Lehmann 2010: § 76 Rn. 15). Strīdīgs ir jautājums, vai izbeigšanās princips analogijas ceļā ir piemērojams reproducēšanas tiesību ierobežošanai, kad reproducēšanas tiesību izmantošana kavē darba vai tā kopijas otrreizējo atsavināšanu. Vācijas augstākā tiesa (BGH) reklāmas un tādējādi civiltiesiskās apgrozības nodrošināšanas mērķim šādu analogiju atzina par pamatotu (BGH spriedums: Parfumflakon). Tātad noteiktos gadījumos izbeigšanās princips ir attiecināms arī uz reproducēšanas tiesībām (sal. Bröckers 2011: 21). Tomēr automātiska izbeigšanās principa attiecināšana uz visiem gadījumiem, kad reproducēšanas tiesības kavē autortiesību darba civiltiesisko apgrozību, ir noliedzama, jo tā var radīt nesamērīgu autortiesību subjekta tiesību ierobežošanu (sal. AL 18.p. 2.d.).

Pamatojoties uz iepriekš minēto reproducēšanas tiesību ierobežojumu, tiešsaistē nodotās datorprogrammas eksemplāra likumīgais ieguvējs ir tiesīgs to reproducēt uz materiālā nesēja, lai lietotu, taču diskutabls ir jautājums, vai viņš, balstoties uz minēto ierobežojumu, ir tiesīgs reproducēt datorprogrammas eksemplāru uz materiālā nesēja speciāli tā atsavināšanai. Šāda interpretācija drīzāk ir noraidāma, jo minētā ierobežojuma mērķis ir padarīt iespējamu datorprogrammas lietošanu atbilstoši tās funkcionālajam raksturam, nevis nodrošināt tās civiltiesisko apriti. Civiltiesiskās aprites interešu aizsardzībai apsverama izbeigšanās principa analogiska attiecināšana uz reproducēšanas tiesībām. Arī šajā gadījumā reproducēšana konstitūē izplatīšanas darbību veikšanai nepieciešamu palīgdarbību, kurai trūkst patstāvīgas ekonomiskas nozīmes. Tāpat nav konstatējama nesamērīga autortiesību subjekta tiesību ierobežošana un likumisko interešu aizskārums, jo minētajos apstākļos tiešsaistē pārraidītās datorprogrammas eksemplāra ieguvējs vien iegūst to pašu pozīciju, kuru baudītu datorprogrammas materializētā eksemplāra ieguvējs. Noslēgumā ir secināms, ka tiešsaistē pārraidītā datorprogrammas

eksemplāra likumīgais ieguvējs ir tiesīgs to reproducēt uz materiālā nesēja turpmākās atsavināšanas īstenošanai.

2.3. Izbeigšanās principa un datorprogrammu licencēšanas mijiedarbība

Datorprogrammu civiltiesiskajā apgrozībā ir nostiprinājusies prakse datorprogrammas licencēt, nevis tikai atsavināt to eksemplārus, kā tas lielākoties ir raksturīgs citu autortiesību darbu gadījumā. Tas lielā mērā ir izskaidrojams ar iepriekš apskatīto eventuālo nepieciešamību, lietojot datorprogrammu, veikt tās reproducēšanu. Vienlaikus likumiskais reproducēšanas tiesību ierobežojums jeb t.s. likumiskā licence nodrošina iespēju datorprogrammu kopijas izplatīt arī bez autortiesību subjekta licencēm (sal. Dreier 2008: 65).

Vērtējot datorprogrammu licencēs nereti ietverto datorprogrammas turpmākās atsavināšanas aizliegumu, jāsecina, ka šāds aizliegums būtiski pasliktina datorprogrammas eksemplāra likumīgā ieguvēja stāvokli un nonāk pretrunā ar Datorprogrammu direktīvas 4.p. 2.d. un tam atbilstošajā AL 32.p. nostiprināto izbeigšanās principu, kas vērsts uz brīvas preču kustības nodrošināšanu. Gadījumos, kad licenciāts ir patērētājs, šāds noteikums atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5.p. 2.d. 5.pkt. un 6.p. 3.d. 1.pkt. Pārējos gadījumos vērtējams, vai licenciāram bija pamatota interese noteikt šādu atsavināšanas tiesību ierobežojumu (Civillikuma 1080.p.). Tāpat minēto aizliegumu var pakļaut kontrolei konkurences tiesību ietvaros (Nordmeyer 2010: 491).

Atšķirībā no viena lietotāja licencēšanas (*single licensing*) modeļa apjoma licencēšanas (*volume licensing*) modeļa gadījumā pircējs parasti iegūst tikai vienu datorprogrammas kopiju un tiesības to reproducēt licencē norādītajā apjomā. Ja notiek apjoma licences nedalīta pāreja otrreizējam ieguvējam, tad viņš iegūst datorprogrammas galveno kopiju (*master copy*) un kā tās likumīgais ieguvējs – arī tiesības to reproducēt datorprogrammas lietošanai nepieciešamajā veidā. Sašaurināta jēdziena *likumīgais ieguvējs* interpretācija, ar to saprotot tikai pirmreizējo ieguvēju, faktiski paralizētu tiesību izbeigšanās principa darbību un neatbilstu Datorprogrammu direktīvas mērķim un sistēmiskajam iztulkojumam (sal. direktīvas 4.p. 2.d. un 5.p. 1.d.; Dreier 2008: 65). Apjoma licences dalītas pārejas gadījumā strīdīgs ir jautājums, vai otrreizējam ieguvējam var pāriet tikai lietošanas tiesības noteiktā apjomā, nenododot reizē datorprogrammas galveno kopiju. Piekrītot noliedzšo viedokli pamatojošajam argumentam, ka izbeigšanās princips nav tieši attiecināms uz lietošanas tiesību atsavināšanu (sal. Wiebe 2011: § 69c Rn. 22; Heydn 2010: 772), tomēr jāatzīst, ka, līdzīgi kā tiešsaistē pārraidītā eksemplāra materializēšanas un tālākās atsavināšanas gadījumā, šajā situācijā lietošanas tiesību atsavināšanai trūkst patstāvīgas

ekonomiskas nozīmes. Tādējādi dalīta apjoma licences pāreja otrreizējam ieguvējam ir atzīstama par tiesiski iespējamu arī gadījumos, kad nenotiek datorprogrammas eksemplāra paralēla pāreja.

Kopsavilkums

Izbeigšanās principa darbības sfēra ES tiesību telpā aptver ne vien materiālajos nesējos ietvertus datorprogrammu eksemplārus, bet arī tiešsaistē pārraidītus eksemplārus. AL šajā jautājumā nepamatoti un neatbilstoši Datorprogrammu direktīvai ierobežo likumīgā ieguvēja tiesības veikt šādu eksemplāru otrreizējo atsavināšanu bez autortiesību subjekta atļaujas.

Tāpat secināms, ka datorprogrammas licences noteikumi, kas aizliedz datorprogrammas eksemplāra atsavināšanu, līgumos ar patērētājiem atzīstami par spēkā neesošiem. Savukārt pārējos gadījumos vērtējams, vai licenciāram bija pamatota interese noteikt šādu atsavināšanas tiesību ierobežojumu.

Neviennozīmīgs tiesiskais noregulējums ir konstatējams jautājumā par tiešsaistē pārraidīta datorprogrammas eksemplāra likumīgā ieguvēja tiesībām otrreizējās atsavināšanas nolūkā reproducēt to uz materiālā nesēja. Šajā gadījumā par pamatotāko risinājumu atzīstama izbeigšanās principa analogiska attiecināšana uz reproducēšanas tiesībām. Līdzīgu risinājumu ir pamats attiecināt arī uz apjoma licenču dalītu pāreju, kad likumīgajam ieguvējam netiek nodots datorprogrammas eksemplārs.

Ņemot vērā prejudiciālā nolēmuma formā sagaidāmo Eiropas Savienības Tiesas (EST) pozīciju jautājumā par izbeigšanās principa piemērošanas sfēru programmatūras izplatīšanas gadījumā⁵, ir pamats cerēt uz lielāku tiesisko noteiktību ES tiesību telpā šajā rakstā apskatītās problemātikas risināšanā.

Šis darbs izstrādāts ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu projektā «Atbalsts doktora studijām Latvijas Universitātē».

Bibliogrāfija

Literatūra

1. Bröckers, S. (2011) Software-Gebrauchthandel: Der Teufel steckt im Detail. Technische Besonderheiten und gesetzlicher Änderungsbedarf. *MMR*: 18-23.
2. Dreier, Th., Vogel, R. (2008) *Software- und Computerrecht*. Frankfurt am Main: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH.
3. Ganea, P. (2005) Ökonomische Aspekte der urheberrechtlichen Erschöpfung. *GRUR Int.*: 102-107.
4. Grudulis, M. (2006) *Ievads Autortiesībās*. Rīga: Latvijas Vēstnesis.
5. Grützner, M. (2006) »Gebrauchtsoftware« und Erschöpfungslehre: Zu den Rahmenbedingungen eines Second-Hand-Marktes für Software. *ZUM*: 302-306.
6. Heydn, T.J. (2010) Identitätskrise eines Wirtschaftsguts: Software im Spannungsfeld zwischen Schuldrecht und Urheberrecht. *Computer und Recht*: 765-776.

7. Hoeren, Th. (2010) Der Erschöpfungsgrundsatz bei Software – Körperliche Übertragung und Folgeprobleme. *GRUR*: 665-673.
8. Hoeren, Th. (2010) Die Online-Erschöpfung im Softwarebereich. Fallgruppen und Beweislast. *MMR*: 447-450.
9. Lehmann, M. (2010) § 76 Verträge über Computerprogramme. In: Loewenheim, U., Hrsg. *Handbuch des Urheberrechts. 2. Aufl.*: Verlag C. H. Beck München.
10. Nordmeyer, A. (2010) Lizenzantiquitätenhandel: Der Handel mit „gebrauchter“ Software aus kartellrechtlicher Perspektive. *GRUR Int.*: 489-495.
11. Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the Economic and Social Committee on the implementation and effects of Directive 91/250/EEC on the legal protection of computer programs. (2000) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0199:EN:NOT> [2011. 04.28.].
12. Rigamonti, C.P. (2009) Der Handel mit Gebrauchtssoftware nach schweizerischem Urheberrecht. *GRUR Int.*: 14-26.
13. Rozenfelds, J. (2008) *Intelektuālais īpašums. Otrais, labotais un papildinātais izdevums*. Rīga: Zvaigzne ABC.
14. Sosniza, O. (2009) Gemeinschaftsrechtliche Vorgaben und urheberrechtlicher Gestaltungsspielraum für den Handel mit gebrauchter Software. *ZUM*: 521-526.
15. Wiebe, A. (2011) Dreizehnter Teil. Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz). In: Spindler, G., Schuster, F., Hrsg. *Recht der elektronischen Medien. Kommentar. 2. Aufl.*: Verlag C. H. Beck München.

Juridiskā prakse

1. BGH lēmums (2011): I ZR 129/08 Weiterverkauf von lizenziertes Computersoftware. <http://www.bundesgerichtshof.de> [2011. 04.28.].
2. BGH spriedums (2000): I ZR 256/97 Parfumflakon. <http://www.bundesgerichtshof.de> [2011. 04.28.].
3. BGH spriedums (2000): I ZR 244/97 OEM-Version. <http://www.bundesgerichtshof.de> [2011. 04.28.].
4. BGH spriedums (2000): I ZR 141/97 Programmfehlerbeseitigung. <http://www.bundesgerichtshof.de> [2011. 04.28.].

¹ Saistībtiesiska rakstura atsavināšanas ierobežojumu autortiesību subjekts var noteikt. Tomēr pastāv noteikti gadījumi, kad tas atzīstams par prettiesisku. Sk. sīkāk 2.3. nodaļu.

² Direktīvas latviešu tulkojumā ir lietots termins „datorprogrammas eksemplārs”.

³ Nevar piekrist uzskatam, ka datorprogrammas eksemplāra tiešsaistes pārraides gadījumā ir runa par aizsargājamu saturu kā tādu, nevis precī (Ganea 2005: 106), jo nodošanas formas izvēles rezultātā darījums nezaudē savu ekonomisko nozīmi un nekļūst par vienīgi autortiesiski nozīmīgu darbību.

⁴ Ar „normālu” lietošanu šeit saprotama datorprogrammas lietošana atbilstoši paredzētajam tās lietošanas mērķim (sal. Datorprogrammu direktīvas preambulas 13.pkt.).

⁵ Ar vairākiem jautājumiem par rakstā apskatīto problemātiku EST ir vērsusies Vācijas Augstākā tiesa. Sk. vairāk: BGH lēmums: Weiterverkauf von lizenziertes Computersoftware.